

NOTATKA PRASOWA

*o stanie realizacji prac doświadczalnych nad roślinami białkowymi i soją
w ramach Inicjatywy Białkowej COBORU*

Od dwóch lat, Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupii Wielkiej prowadzi rozszerzone prace doświadczalne w gatunkach roślin białkowych, mając na względzie wizję zmniejszenia deficytu krajowego białka paszowego i stopniowe zastępowanie importowanej śruty sojowej GM rodzimymi źródłami białka roślinnego.

Poprzez rośliny białkowe rozumie się tradycyjne gatunki roślin bobowatych (strączkowych) grubonasiennych (bobik, groch siewny, łubin wąskolistny i łubin żółty), jak i zaliczaną do roślin oleistych soję.

Powyższe prace określane jako „Inicjatywa białkowa COBORU” zostały zaakceptowane przez Kierownictwo MRiRW w marcu 2017 roku. Polegają one na rozszerzeniu zakresu doświadczalnictwa odmianowego z roślinami białkowymi, zarówno w tradycyjnych gatunkach roślin białkowych, a zwłaszcza z soją. Wzrost liczby doświadczeń odmianowych w tradycyjnych gatunkach roślin strączkowych wynosi, zależnie od gatunku 40-80%, natomiast liczbę doświadczeń odmianowych z odmianami soi podwojono. W 2019 roku, przeprowadzono w całym kraju 52 doświadczenia z 32 odmianami soi, zarówno zarejestrowanymi w KR, jak i z odmianami tego gatunku pochodzącymi ze Wspólnego Katalogu odmian roślin UE. W ostatnich latach, odmiany soi z Katalogu UE coraz liczniej występują na krajowym rynku nasiennym, bez uprzedniego sprawdzania ich przydatności do uprawy w Polsce.

Wyniki prac w ramach Inicjatywy białkowej COBORU mają duże znaczenie praktyczne i powinny przyczynić się do ustawicznej weryfikacji przydatności odmian roślin białkowych do uprawy w Polsce i do stopniowego zwiększania ich arealu uprawy.

Stwierdzono że potencjał genetyczny dostępnych w kraju odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi jest wystarczający. Jednakże wysokość i wierność plonowania tej grupy roślin zależy od precyzyjnego doboru ich odmian do uprawy w poszczególnych rejonach kraju. Dobór właściwych odmian do uprawy pozwoli pełniej wykorzystywać potencjał genetyczny współczesnych odmian białkowych i soi w praktyce rolniczej.

Rekomendacja odmian, tradycyjnych gatunków roślin bobowatych grubonasiennych prowadzona jest już we wszystkich województwach. Natomiast, „Listy odmian soi zalecanych do uprawy na 2019 rok” zostały opublikowane przez stacje doświadczalne COBORU, już w 15 województwach.

W 2017 roku, optymalnym pod względem sumy i rozkładu opadów, średnie plony nasion dobrze dobranych do uprawy odmian strączkowych grubonasiennych, w zależności od rejonu kraju i odmiany były zadawalające, a mianowicie: średni plon nasion bobiku, wynosił – 47 dt/ha, a najwyższe jego plony sięgały nawet 79 dt/ha; groch siewny plonował średnio na poziomie – 50 dt/ha, a jego najwyższe plony wynosiły 72 dt/ha; z kolei lubin wąskolistny plonował średnio na poziomie – 29 dt/ha, z maksymalnymi plonami 45 dt/ha. Najniższy średni plon nasion odnotowano u lubinu żółtego 18 dt/ha, a jego najwyższe plony wynosiły 27 dt/ha.

Natomiast, w warunkach suszy średnie plony nasion wymienionych gatunków roślin za wyjątkiem soi były na ogół niższe, przeciętnie o 4-15 dt/ha. Soja jest gatunkiem roślin białkowych, najmniej reagującym spadkiem plonowania w warunkach suszy.

W ramach inicjatywy białkowej COBORU określono potencjał plonotwórczy i uzdolnienia adaptacyjne większości odmian soi, znajdujących się na krajowym rynku nasiennym. Wyniki badań wykazały, że bardzo wczesne oraz wczesne i średnio-wczesne odmiany soi można bez ryzyka uprawiać na obszarze całego kraju. Natomiast odmiany soi z grupy późnej i grupy bardzo późnej nadają się do uprawy w południowej, a po uprzedniej weryfikacji, niektóre z nich nadają się także do uprawy w centralnej części Polski. Jest to szansa na szybkie upowszechnienie uprawy tego gatunku w całym kraju.

Ważnym zadaniem w ramach kompleksowych prac nad rozszerzaniem uprawy roślin białkowych, a zwłaszcza soi jest organizacja skutecznego systemu transferu wiedzy o odmianach i zasadach ich uprawy oraz prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej. Począwszy od 2019 roku w prawie 50 miejscowościach w całym kraju, założona została sieć poletek demonstracyjnych z wszystkimi zalecanymi do uprawy w województwach odmianami roślin białkowych. Powszechnie organizowane były „Dni pola”, „Dni roślin bobowatych”, oraz „Dni soi”.

W dniu 26 sierpnia br. w SDOO Chrzęstowo, woj. kujawsko-pomorskie zorganizowano „Krajowy Dzień Soi” połączony z seminarium i prezentacją jej odmian na polu doświadczalnym. W imprezie wziął udział Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Pan Jan Krzysztof Ardanowski.

Biorąc pod uwagę dostępny w kraju potencjał genetyczny odmian roślin białkowych, jak i dobrze funkcjonujący system ich rekomendacji do uprawy można zakładać, że za kilka lat łączny areal uprawy tradycyjnych roślin bobowatych grubonasiennych w Polsce, zwiększy się o 100-150 tys. ha, a soja powinna być uprawiana na powierzchni co najmniej 200-250 tys. ha.

Oprócz działalności doświadczalnej i rekomendacyjnej, podstawowym czynnikiem decydującym o zwiększaniu powierzchni uprawy roślin białkowych, będzie organizacja rynku zbytu surowca i utworzenie łańcuchów komercyjnych (od rolników, poprzez skup, aż do przemysłu paszowego).